

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาล
ศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี)
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม

สมเกียรติ สุทธิรัตน์ *

พัชนี สมกำลัง *

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเปรียบเทียบระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทุกคน จำนวน 104 คน คิดเป็น 100% ของกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัยคือแบบวัดความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาของสถาบันบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีค่าความเที่ยงโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .70 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนา และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบ t-test พบว่า

1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 24.93$, $SD = 3.57$) ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 20.55$, $SD = 4.9$)
2. ความสามารถในการคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณรายด้านพบว่า และนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การคิดแบบมีวิจารณญาณ, นักศึกษาพยาบาล

A study of the critical thinking abilities of nursing students at a Boromarajonani College of Nursing Nakhon Phanom

Somkiat Suttarat *

Patchanee Somkumlung *

Abstract

This descriptive study had two aims : the first was to assess the critical thinking abilities of nursing students in two programs. The second aim was to compare the critical thinking abilities of nursing students at a Boromarajonani College of Nursing undertaking the general program and the critical thinking abilities of nursing students in the continuing 2nd year program. The sample comprised all of the students who are in the final year in these programs. This gave a sample of 104 participants. The research instrument was a questionnaire that assessed the participants' critical thinking ability scores. The reliability of the questionnaire was tested by Cronbach's alpha coefficients and showed a score of 0.70. The descriptive data were analyzed in terms of frequencies, percentages, means and standard deviations. The mean difference of the critical thinking ability score was analyzed by the T-test statistical procedure. The result of the study are summarized below.

1. The critical thinking ability score of nursing students in the general program was assessed as moderate ($\bar{X}$ = 24.93, SD = 3.57) and the critical thinking ability score of nursing students in continuing 2 year program was also assessed as moderate ($\bar{X}$ = 20.55, SD = 4.9).

2. The critical thinking ability mean scores of nursing students in the two programs are not statistically significant ($P > 0.05$).

Keywords : critical thinking, nursing students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาพยาบาลนับจากการใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มุ่งเน้นให้มีการเชื่อมโยงบูรณาการการคิดแบบมีวิจารณญาณ ซึ่งการคิดแบบมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการทางปัญญา เป็นการใช้อยู่ในการคิดพิจารณาไตร่ตรอง ผสมผสานกับทักษะหรือประสบการณ์เดิมที่ได้รับการฝึกหัดมาก่อนมาใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างสมบูรณ์รอบคอบ¹ ดังนั้นการคิดแบบมีวิจารณญาณ จึงมีความสำคัญสำหรับบุคคลทุกระดับ ทุกอาชีพ รวมถึงวิชาชีพการพยาบาล ก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้การคิดแบบมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการพยาบาลที่เป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล โดยการคิดแบบมีวิจารณญาณมีความจำเป็นในทุกขั้นตอนของกระบวนการพยาบาล² เนื่องจากต้องอาศัยความเป็นเหตุเป็นผล การไตร่ตรองอย่างรอบคอบ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม เป็นสถาบันอุดมศึกษา มีพันธกิจหลักในการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพยาบาลสถาบันพระบรมราชชนก ตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 เป็นต้นมา และในปี พ.ศ. 2545 ได้เปิดสอนนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) เน้นการคิดแบบมีวิจารณญาณ แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่านักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ซึ่งรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล และเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาล

ศาสตรบัณฑิต และนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ประชากรคือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 44 คน และ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ปีการศึกษา 2545 จำนวน 60 คน รวม 104 คน การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มเนื่องจากเป็นการศึกษาจากจำนวนประชากรทั้งหมด คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ทั้งสองหลักสูตร รวม 104 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

2.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปได้แก่ ข้อมูลสถานศึกษา หลักสูตร และผลการศึกษาระดับตลอดหลักสูตร

2.2 แบบวัดการคิดแบบมีวิจารณญาณ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของสถาบันพระบรมราชชนก 2546 เป็นโจทย์สถานการณ์ 6 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยชุดคำถามย่อยชุดละ 7 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1 เป็นการถามเพื่อวัดความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา

ข้อที่ 2 เป็นการถามเพื่อวัดความสามารถในการรวบรวมข้อมูล

ข้อที่ 3 เป็นการถามเพื่อวัดความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือ

ข้อที่ 4 เป็นการถามเพื่อวัดความสามารถ

ในการระบุลักษณะข้อมูล

ข้อที่ 5 เป็นการถามเพื่อวัดความสามารถ

ในการกำหนดสมมุติฐาน

ข้อที่ 6 เป็นการถามเพื่อวัดความสามารถ

ในการลงข้อสรุป

ข้อที่ 7 เป็นการถามเพื่อวัดความสามารถ

ในการประเมินความสมเหตุสมผล และการแปลผล

คะแนนแบ่งระดับความสามารถในการคิด

แบบมีวิจารณญาณเป็น 3 ระดับ จากค่าคะแนนรวมเฉลี่ย ดังนี้

ค่าคะแนนรวมเฉลี่ยความสามารถในการ

คิดแบบมีวิจารณญาณ 0-13.99 = ระดับต่ำ

ค่าคะแนนรวมเฉลี่ยความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณ 14-28.09 = ระดับปานกลาง

ค่าคะแนนรวมเฉลี่ยความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณ 28.10-42 = ระดับสูง

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาความเที่ยงและความตรงดังนี้

ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณที่สถาบันพระบรมราชชนกสร้างขึ้น และได้ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (validity) นำมาหาความเที่ยง (reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลแห่งหนึ่ง จำนวน 30 คน ดำเนินหาค่าความเที่ยงโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .70

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม พร้อมแนบโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ติดต่อกับรองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาบุคลากรและวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนมเพื่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามและแบบวัดทุกฉบับได้มีข้อความชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างละเอียด แม้ไม่ได้ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แต่คณะผู้วิจัยได้คำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

กล่าวคือการไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวมไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลหรือหน่วยงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นกระทำโดยผู้วิจัยซึ่งได้ทบทวนคู่มือการใช้แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างละเอียดนัดหมายกลุ่มตัวอย่าง จัดสถานที่เตรียมสถานที่ทำแบบวัดที่สงบ เป็นสัดส่วน โดยกำหนดเวลาการทำแบบวัดรวม 60 นาที ในระหว่างการทำแบบวัดของกลุ่มตัวอย่างไม่มีเสียงหรือปัจจัยรบกวนอื่นๆ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ ตามระเบียบวิธีทางสถิติ

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติพื้นฐาน การแจกแจงความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์การคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกรายด้าน และโดยรวม

3. เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างด้วยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test

ผลการวิจัย

1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตพบว่าความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 24.95) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดสมมุติฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.46) และยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับต่ำถึง 3 ด้านได้แก่ การระบุประเด็นปัญหา ระบุลักษณะของข้อมูล และการประเมินความสมเหตุสมผล ($\bar{X}$ = 1.77, 1.86 และ 1.40 ตามลำดับ) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิตจําแนกรายด้าน และโดยรวม (n= 44)

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
รายด้าน			
การระบุประเด็นปัญหา	1.77	.60	ต่ำ
การรวบรวมข้อมูล	2.00	.57	ปานกลาง
การพิจารณาความน่าเชื่อถือ	2.27	.58	ปานกลาง
ระบุลักษณะข้อมูล	1.86	.66	ต่ำ
การกำหนดสมมุติฐาน	2.46	.59	ปานกลาง
การลงข้อสรุป	2.31	.70	ปานกลาง
การประเมินความสมเหตุสมผล	1.40	.54	ต่ำ
ความสามารถโดยรวม	24.95	3.57	ปานกลาง

1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ต่อเนื่อง 2 ปีพบว่าความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ต่อเนื่อง 2 ปีโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 20.55$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าค่าเฉลี่ย

สูงสุดคือ ด้านการกำหนดสมมุติฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.23$) และยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับต่ำในด้าน การระบุลักษณะของข้อมูล และการประเมินความสมเหตุสมผล ($\bar{X} = 1.81$ และ 1.55 ตามลำดับ) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิตต่อเนื่อง 2 ปีจําแนกรายด้าน และโดยรวม (n= 60)

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
รายด้าน			
การระบุประเด็นปัญหา	1.13	.60	ปานกลาง
การรวบรวมข้อมูล	2.02	.57	ปานกลาง
การพิจารณาความน่าเชื่อถือ	1.93	.44	ปานกลาง
ระบุลักษณะข้อมูล	1.81	.56	ต่ำ
การกำหนดสมมุติฐาน	2.23	.56	ปานกลาง
การลงข้อสรุป	2.20	.48	ปานกลาง
การประเมินความสมเหตุสมผล	1.55	.50	ต่ำ
ความสามารถโดยรวม	20.55	4.9	ปานกลาง

2. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตกับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) พบว่าความสามารถในการ

คิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตกับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตต่อเนื่อง 2 ปี ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตและนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตต่อเนื่อง 2 ปี

ประเภทนักศึกษา	ค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ				
	n	$\bar{X}$	SD	t	p
หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต	44	2.14	0.37	1.16	P > 0.05
หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตต่อเนื่อง 2 ปี	60	2.11	0.32		

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ได้ผลไม่แตกต่างจากสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลอื่นๆ ได้แก่ ผลการวิจัยของ เสาวภา เต็ดขาด³ ที่นำเสนอผลการวัดความสามารถของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับผลการศึกษาศศิธร จิตตพุทธิ⁴ พบว่าความสามารถของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลของสถาบันการศึกษาเอกชนแต่ละชั้นปีอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนของวิชาทางการพยาบาลซึ่งมีเนื้อหารายละเอียดที่ต้องจำและนำไปปฏิบัติ กระบวนการเรียนการวัดผลจึงมักจะเน้นเนื้อหามากกว่าการฝึกให้คิด นักศึกษาจึงใช้การจำเป็นส่วนใหญ่ ในที่สุดก็กลายเป็นอุปสรรคในการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับสูงขึ้นไป ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะการแก้ปัญหาที่น้อยลง และกระบวนการเรียนการสอนในสองหลักสูตรต่างก็มีบริบททางการศึกษา

ไม่แตกต่างกันจึงส่งผลต่อระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาทั้งสองหลักสูตรอยู่ในระดับเดียวกัน

2. จากผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) กระทรวงสาธารณสุขไม่แตกต่างกันมากนัก การจัดการเรียนการสอนคล้ายคลึงกัน อาจารย์ผู้สอนเป็นกลุ่มเดียวกัน ทำให้ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาทั้งสองหลักสูตรไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ ศศิธร จิตตพุทธิ⁴ ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาพยาบาลในประเทศไทยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างให้ผู้เรียนมีความสามารถปฏิบัติภารกิจพยาบาลในบทบาทหน้าที่ของพยาบาลโดยรวมจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ได้มีผู้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรเร่งรัดกับหลักสูตรปกติพบว่าคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ

นักศึกษาหลักสูตรเร่งรัดสูงกว่าหลักสูตรปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระยะเริ่มเรียน แต่ผลไม่แตกต่างกันเมื่อวัดในเวลาจบหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่านักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านการระบุประเด็นหาระบุลักษณะข้อมูลและการประเมินความสมเหตุสมผลอยู่ในระดับต่ำ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านการระบุลักษณะข้อมูลและการประเมินความสมเหตุสมผลอยู่ในระดับต่ำ จากผลการวิจัยข้างต้นนี้จึงขอเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอน ควรมุ่งให้ผู้เรียนมีสมรรถนะเพียงพอ มีประสบการณ์ แรงจูงใจ มีความเชื่อและค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเรียน ผู้สอนควรเป็นผู้ที่อำนวยความสะดวก เป็นแหล่งความรู้ เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นตัวแบบให้ผู้เรียนและจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้สึกสะดวกสบาย ปลอดภัย เปิดโอกาสและยอมรับในคุณค่าความเป็นมนุษย์ ส่วนรูปแบบการสอนควรให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผู้สอนเป็นผู้ชำนาญการทำการวิเคราะห์การเรียนรู้บรรยากาศการเรียนควรส่งเสริมให้เป็นแบบเปิดให้มีการสนทนาโต้ตอบให้มากขึ้น การใช้เทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เช่น การตั้งคำถาม การจัดให้มีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะประสบความสำเร็จ (Equal opportunities for Success) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นต้น

2. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นมีการวิเคราะห์วิจารณ์ต่างๆ เปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และก่อให้เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

3. ด้านการวิจัยและพัฒนา ควรจัดให้มีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พร้อมนำผล

การวิจัยมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม อาจารย์แพทย์ตรี พงษ์ประภาพันธ์ และ ดร.นุศรา วิจิตรแก้ว ที่ให้คำปรึกษา ทางด้านวิชาการ ขั้นตอนในการศึกษาวิจัย ความสมบูรณ์ในเชิงวิชาการ การตรวจทานแก้ไข กระบวนการ เนื้อหา ตลอดจนรายละเอียดทุกขั้นตอน อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้อย่างยิ่ง และท้ายสุดขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี การวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม จึงขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

1. อรพรรณ ลีบุญวัฒน์ชัย. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ: การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค จำกัด; 2543.
2. Bandman, EL. & Bandman, B. Critical thinking in nursing. Norwalk : Appleton & Lange; 1988.
3. เสาวภา เต็ดชาติ. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเรียนรู้แบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2539.
4. ศศิธร จิตพุทธิ ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการคิดวิจารณ์ของนักศึกษาพยาบาลสถาบันการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2539.